

Munich Personal RePEc Archive

**PSYCHO-EMOTIONAL
PECULIARITIES OF WORKERS
FROM LEGAL FIELD**

MELENTIEVA, Aliona

Free International University of Moldova, Chisinau

2 February 2023

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/119689/>
MPRA Paper No. 119689, posted 06 Jan 2024 19:41 UTC

<https://doi.org/10.54481/ecosoen.2023.1.15>

UDC: 316.454; 159.942

PSYCHO-EMOTIONAL PECULIARITIES OF WORKERS FROM LEGAL FIELD

PARTICULARITĂȚI PSIHO-EMOȚIONALE ALE ANGAJAȚILOR DIN DOMENIUL OCROTIRII NORMELOR DE DREPT

*Aliona MELENTIEVA¹⁷,
university assistant, MA,
Free International University of Moldova, Chisinau
(ORCID: 0000-0002-8442-2088)*

*Aliona MELENTIEVA,
asistent universitar, MA,
Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău
(ORCID: 0000-0002-8442-2088)*

Annotation: *The activity in legal field is varied, taking into account that this large sphere is related to the defense of fundamental rights and freedom of a person, due to the responsibility provided, emanated by the workers from justice field, the responsibility to protect fundamental norms in force. Workers of legal, justice field, daily confront situations of infringements of civil, criminal and administrative laws, as well as the violation of procedural-criminal order. In the given study we are going to determine the psycho-emotional peculiarities of specialists from justice/legal field, namely to research the level of manifestation of anxiety, aggressiveness, rigidity and frustration. The sample of the given study is formed by jurists, attorneys, as well as prosecuting officers – the majority of subjects are men with different age and professional experience in the field.*

Adnotare: *Activitatea în domeniul îndeplinirii justiției este foarte diversă, având în vedere că acest domeniu vast ține de apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului datorită responsabilității pe care o emană lucrătorii din domeniul vizat, datorită responsabilității de care dispun prin ocrotirea normelor fundamentale în vigoare. Lucrătorii din domeniul îndeplinirii justiției, practic zilnic, se confruntă cu situații de încălcare și atingerilor aduse normelor de ordin civil, penal, administrativ dar și ordinii procesual-penală. În cadrul studiului întreprins, ne-am propus de determina particularitățile psiho-emoționale ale specialiștilor din domeniul justiției, și anume să studiem nivelul de manifestare a anxietății, agresivității, rigidității și frustrării. În cadrul cercetării efectuate, au participat: juriști, avocați dar și ofițeri de urmărire penală care în marea majoritatea cazurilor fiind bărbați, cu vârstă și experiență profesională diferită.*

Keywords: *legal field, justice, anxiety, frustration, rigidity, aggressiveness.*

Cuvinte-cheie: *domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, justiție, anxietate, frustrare, rigiditate, agresivitate.*

Introducere

De foarte mult timp este cunoscut faptul că angajații din domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei sunt persoane echilibrate emoțional, raționali, obiectivi și distanți [4]. Pe lângă acestea aceste persoane trebuie să dețină o inteligență emoțională înaltă și capacități avansate de comunicare ce țin de stabilirea contactelor emoționale la necesitate, empatizare în dependență de situație, capacitatea de ascultare, mediere a conflictelor, control emoțional, detașare emoțională, etc. [3, p.276] Lucrătorii din domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei zilnic sunt martori ai dramei oamenilor ce sunt implicați în cercetarea justiției/injustiției. Acest fapt implică multe forțe atât la nivel psihic cât și emoțional, și conform mai multor studii

¹⁷ amelentieva@ulim.md

realizate în sfera sănătății psihice și emoționale a specialiștilor din domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei se atestă nivel înalt al anxietății și un procent sporit de specialiști implicați în domeniul vizat ce suferă de burnout. Principalele cauze menționate de autori sunt: programul de activitate intens cu ore suplimentare și chemări inopinate (lucrătorii din domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, mai ales cei ce activează în cadrul MAI sunt totdeauna la datorie), lucru cu persoane traumatizate, conflict permanent între viața profesională și cea privată, precum și mediul competitiv și presiunea în activități de menținere, apărare și ocrotire a normelor de drept [3, p. 278-279; 1, p. 341].

Astfel, conchidem că domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei este un domeniu cu responsabilități foarte înalte impuse la nivel profesional și social asupra lucrătorilor ce activează, este un domeniu unde mereu persistă tensiune psiho-emoțională generată de o pleiadă de factori atât externi (sociali) cât și interni (intraorganizaționali, interpersonal și individuali) care dezvoltă intensificarea și experiența unor stări psiho-emoționale negative. În cercetarea de față avem ca scop de a analiza auto-aprecierea stărilor psihice la lucrătorii din domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei și anume a anxietății, frustrării, agresivității și rigidității.

Material și metodă

Metoda aplicată pentru studierea stărilor psiho-emoționale la subiecții vizati în cercetare este testul de autoapreciere a stărilor psihice de Eyesenck [2, p. 110-112]. Testul are patru scale – patru stări psihice – *anxietate*, *frustrare*, *agresivitate* și *rigiditate*. Fiecare scală are câte 10 itemi (în total testul are 40 de itemi) la care respondentul răspunde afirmativ dacă starea descrisă în item este caracteristică acestuia acumulând 2 puncte, negativ în cazul când nu este caracteristică starea descrisă în item (acumulează 0 puncte) și rareori sau nu sunt sigur este evaluat cu un punct. Respectiv fiecare scală poate aduna 20 de puncte. Conform metodei nivelul de manifestare poate fi: scăzut cu punctajul plasat între valorile 0-7, ceea ce denotă că starea nu este manifestă la respondent, nivel mediu – 8-14 puncte, ceea ce denotă manifestare moderată și situațională a stării psihice și nivel înalt cu punctajul situat în diapazonul valoric de 15-20 de puncte, ceea ce vorbește despre manifestarea accentuată și frecvență a stării psihice vizate.

Metoda a fost aplicată pe un eșantion de 417 persoane, specialiști din domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei (mai exact 42 avocați și consultanți juridici precum și 374 ofițeri de urmărire penală din toată Republica Moldova): de sex diferit – 279 de bărbați și 138 de femei, cu vârsta cuprinsă între 21-62 ani, cu experiență profesională diferită – 200 de subiecți cu vechime în muncă de 0-5 ani, 89 de subiecți cu experiență de 6-10 ani și cu experiență de 11 ani (11 inclusiv) avem 128 de subiecți. În continuare vom prezenta rezultate obținute cu privire la stările psiho-emoționale la specialiștii din domeniul vizat.

Rezultate și discuții

Rezultatele căpătate prin aplicarea metodei sunt ilustrate în Figura 1.

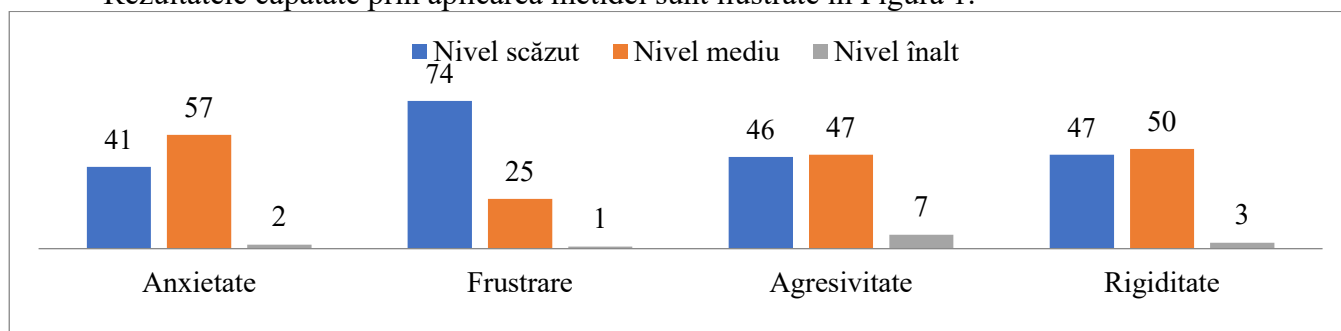

Figura 1. Nivelul de manifestare a stărilor psihice pe întreg eșantionul (în %) [elaborat de autor]

Conform nivelului de manifestare a stărilor psihice la subiecți pe întreg eșantion avem următoarele rezultate. Mai mult de jumătate din eșantion, 57% de subiecți au nivel mediu de manifestare a anxietății, subliniind caracterul situațional al acesteia, 41% au nivel scăzut de manifestare și doar 2% sunt determinați de nivel înalt de manifestare a anxietății.

În ceea ce privește frustrarea majoritatea subiecților practic indică la nivel scăzut al acesteia – 74% de subiecți din întreg eșantion, o pătrime totuși în unele situații se confruntă cu circumstanțe care le creează disconfort psiho-emoțional, generând apariția frustrării, și doar 1% din eșantion au indicat la nivel înalt de manifestare a frustrării.

Starea de agresivitate este determinată de nivel scăzut și mediu practic în egală măsură la subiecți 46% de subiecți fiind caracterizați de nivel scăzut al agresivității și 47% au apreciat nivel mediu de manifestare a agresivității și 7% din eșantion au nivel înalt de manifestare a agresivității.

Cu privire la rigiditate, observăm că jumătate de eșantion este determinat de nivel mediu de manifestare al rigidității, aproape jumătate – 47% - au nivel scăzut de rigiditate și doar 3 % au nivel înalt de manifestare a rigidității.

Tabelul 1. Distribuția rezultatelor privind nivelul de manifestare a stărilor psihice pe întreg eșantion [elaborat de autor]

	Anxietate		Frustrare		Agresivitate		Rigiditate	
	Nr. sub.	%	Nr. sub.	%	Nr. sub.	%	Nr. sub.	%
Nivel scăzut	171	41	310	74	193	46	194	47
Nivel mediu	236	57	103	25	195	47	208	50
Nivel înalt	10	2	4	1	29	7	15	3

După distribuția valorii medii la scale avem următoarele date: stările de anxietate, agresivitate și rigiditate au valori de 8,2 și 8,8 respectiv ce corespunde cu nivelul mediu de manifestare, ceea ce ne vorbește despre faptul că în cadrul serviciului în domeniul de drept există situații circumstanțe care dezechilibrează starea psiho-emoțională și lucrătorii pot manifesta comportamente determinate de aceste stări – nervozitate, frică, ridicarea vocii, încăpăținare, îmbufnare, trântitul ușii, etc. În ceea ce privește nivelul de frustrare, subiecții au apreciat că au nivel scăzut de manifestare a acestei stări, ceea ce ne duce la ideea că persoanele angajate în domeniul dat, au interiorizat valorile și orientările specifice acestui domeniu – control emoțional, conformism, ierarhie rigidă, concurență, obiectivitate, empatie redusă.

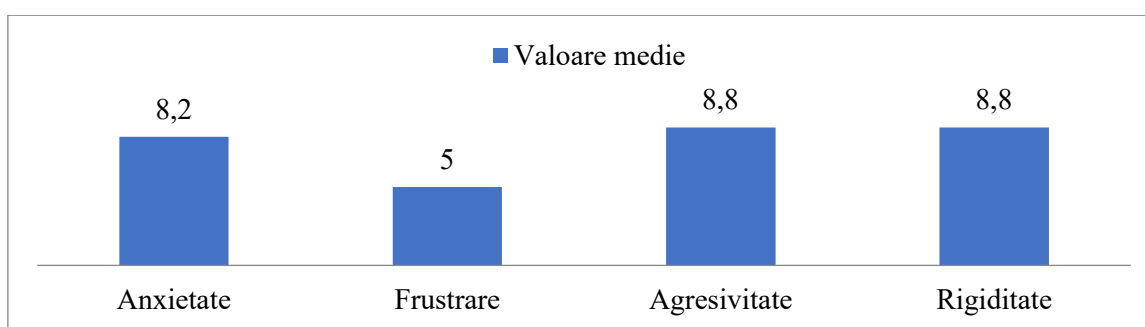

Figura 2. Valori medii privind manifestarea stărilor psihice pe întreg eșantion [elaborat de autor]

În cercetarea de față, una din categoriile după care am realizat compararea datelor privind manifestarea stărilor psihice este cea de sex ce divizează eșantionul în două grupuri – bărbați și femei. Comparând valorile medii privind manifestarea stărilor psihice la bărbați și femei observăm că bărbații au valori mai joase la scalele de anxietate, frustrare și rigiditate decât la femei. În schimb este mai mare valoarea medie obținută pentru scala de agresivitate.

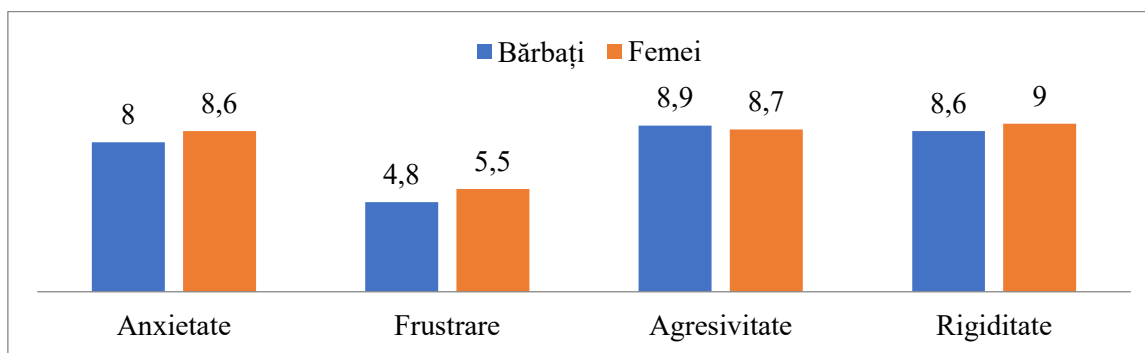

Figura 3. Manifestarea stărilor psihice la subiecți în dependență de sex [elaborat de autor]

Analiza statistică a datelor (*t-Student*) nu a relevat careva diferențe statistic semnificative în ceea ce privește manifestarea stărilor psihice la bărbați și femei în domeniul de drept. Având în vedere că domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în general este un domeniu inițial patriarhal care implică control emoțional, jonglare cu cuvinte, simțul datoriei, sistem ierarhic rigid – toate acestea într-un oarecare mod uniformizează comportamentul celor ce activează în domeniu, ca condiție facilitatoare de activitate.

Cealaltă categorie, sau variabilă pe care am considerat important de a o utiliza în studiile comparative ale cercetării date este categoria de experiență profesională, sau cum o mai numesc mulți autori – vechime în muncă. Domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, în majoritatea cazurilor are condiții speciale comparativ cu specializările obișnuite în cadrul societății, statului, având în vedere că specialiștii din sfera dreptului, apărării interne a drepturilor și funcționalității statului și a conviețuirii în societate a membrilor în unele cazuri riscă cu viața și sunt totdeauna la datorie, și în orice moment pot fi „chemați” la serviciu. Astfel, conform experienței de muncă avem 3 grupuri în eșantion: subiecți cu vechime de 0-5 ani în domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, subiecți cu experiență de 6-10 ani și subiecți cu experiență profesională mai mare de 11 ani. Conform datelor comparative primare, adică valorile medii de manifestare a stărilor psihice la subiecți în dependență de experiența profesională observăm următoarele. Odată cu mărirea vechimii în muncă a lucrătorilor în domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei treptat crește și intensitatea de manifestare a stării psihice practic la toate scalele. Anxietatea, frustrarea și agresivitatea sunt determinate de creșterea a valorii medii la subiecți odată cu mărirea experienței profesionale. Rigiditatea are valori egale pentru subiecții cu experiență profesională 0-5 ani și 6-10 ani, iar la cei cu experiență mai mare de 11 ani această stare psihică este mai pronunțată. Presupunem că datele sunt determinate de tensiunea permanentă din cadrul acestui domeniu, de dubla responsabilitate în fața șefilor și în fața societății.

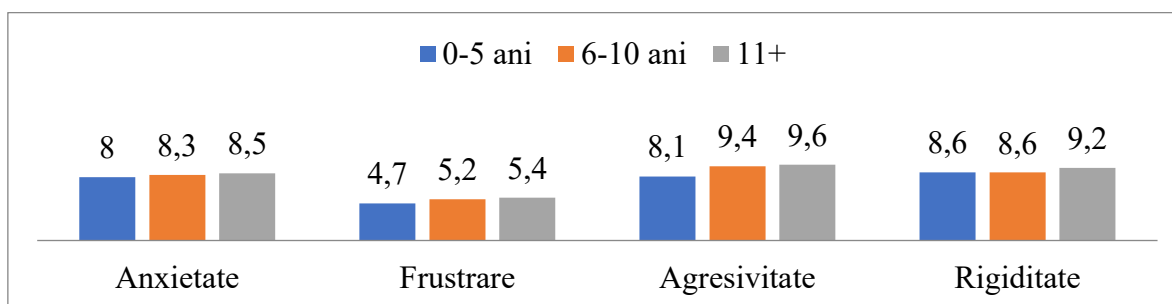

Figura 4. Manifestarea stărilor psihice la subiecți în dependență de experiența profesională [elaborat de autor]

Procesând datele statistic prin metoda de comparare statistică *t-Student* pentru 2 eșantioane independente la subiecții cu vechime de 0-5 ani și 6-10 ani, s-a atestat diferențe statistic semnificative la scala de agresivitate cu pragul de semnificație mai mic de 0,05 – $p=0,004$. Astfel la nivel statistic se confirmă faptul că odată cu avansarea în carieră sau odată cu mărirea experienței profesionale manifestarea stării de agresivitate se intensifică.

Tabelul 2. Compararea datelor privind manifestarea stărilor psihice la subiecți cu vechime în muncă de 0-5 ani și 6-10 ani [elaborat de autor]

		t-test for Equality of Means						
		t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
							Lower	Upper
Agresivitate	Equal variances assumed	-2.914	287	.004	-1.30579	.44807	-2.18771	-.42387
	Equal variances not assumed	-2.927	170.748	.004	-1.30579	.44607	-2.18632	-.42526

Analiza statistică comparativă între subiecții cu experiență de 6-10 ani și 11+ nu a atestat careva diferențe semnificative la nivel statistic.

Tabelul 3. Compararea datelor privind manifestarea stărilor psihice la subiecți cu vechime în muncă de 0-5 ani și 11 + [elaborat de autor]

		t-test for Equality of Means						
		t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
							Lower	Upper
Agresivitate	Equal variances assumed	-3.744	326	.000	-1.52094	.40625	-2.32014	-.72174
	Equal variances not assumed	-3.709	262.389	.000	-1.52094	.41005	-2.32834	-.71354

Însă analiza statistică comparativă între grupurile de subiecți cu experiență profesională de 0-5 ani și 11+ a atestat diferențe statistic semnificative la scala de agresivitate, cu pragul de semnificație $p=0.000$: aceasta ne vorbește despre faptul că la nivel statistic agresivitatea este mai intensă la specialiștii cu experiență de muncă mai mare decât la cei care doar au îmbrățișat domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în sens profesional.

Concluzii

În lucrarea de față autor a studiat nivelul de manifestare a stărilor psiho-emoționale la lucrătorii din domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei care deseori duc la dezvoltarea unui comportament dezadaptativ și distructiv mai ales în experiența profesională a oricărei persoane. Anxietatea generează tensiune permanentă alimentată de frici și fobii, nesiguranță, frustrarea în sine este trăirea unor sentimente de confuzie și disonanță, agresivitatea poate lua diferite forme, deseori ea este reprimată având consecințe triste asupra persoanei, iar rigiditatea determinată de încăpățănare și lipsă de adaptare la situații noi amplifică trăirea stresului.

Testul aplicat subiecților, constă în autoaprecierea unor stări psihice (psiho-emoționale). Și anume a anxietății, frustrării, agresivității și rigidității. Este de menționat că rezultatele prezentate

sunt determinate de percepția individuală a fiecărui subiect privind propria personalitate, propria manifestare a stării psihice anumite.

Astfel conform datelor putem menționa că subiecții eșantionului, adică lucrătorii din domeniul dreptului, conform aprecierii lor, au nivel mediu de manifestare a anxietății, agresivității și rigidității și nivel scăzut al frustrării. Rezultatele ne indică la atitudinea realistă față de domeniul de activitate, subiecții nu au așteptări iluzorii, nerealiste în ceea ce privește activarea în domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei – după cum a menționat Rusnac Sv. în domeniul legal totul e „clar” și stabilit – alb sau negru, corect sau greșit, totul e măsurat prin prisma legislației. Respectiv, acest fapt minimizează frustrarea la subiecți după părerea noastră. În ceea ce privește celelalte stări anxietatea, agresivitatea și rigiditatea acestea poartă caracter situațional fiind dependente de circumstanțe diferite. Diferențele atestate la bărbați și femei privind manifestarea stărilor psihice ne vorbește despre impactul stereotipurilor istorico-sociale persistente foarte mult timp în domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei care include mai multe structuri de drept și justiție. Este de menționat că foarte mult timp în acest domeniu erau doar lucrători bărbați, de abia acum în zilele noastre situația începe să se schimbe favorabil spre echitate gender în toate structurile, însă acest fapt necesită timp, și într-o oarecare măsură femeile încă resimt urme de discriminare în bază de gen, ceea ce le face să fie mai frustrate, anxioase și rigide comparativ cu bărbații. Însă, procesarea statistică nu a confirmat aceste diferențe, astfel putem sublinia încă o dată uniformizarea și capacitatea de a conforma persoanele sistemului de drept, principiilor de activitatea în cadrul acestui sistem.

Analiza comparativă în dependență de experiența profesională a atestat diferențe la manifestarea agresivității, la lucrătorii cu experiență profesională avansată este mai pronunțată decât la subiecții cu vechime de muncă mică. Acest fapt poate fi explicat prin entuziasmul tinerilor ce încep cariera pe tărâmul înfăptuirii justiției – ei sunt predispuși de a îngloba și absoarbe regulile și specificitățile sistemului de drept care se prezintă ca grup de referință pentru aceștia. Odată cu mărirea experienței profesionale, lucrătorul din domeniul dreptului tot mai tare începe să resimtă consecințele și impactul sistemului de drept care lasă amprente pe fonul emoțional și psihic al persoanei extinzându-se și pe viața personală a acestuia. După părerea noastră aceste condiții și explică agresivitatea mai manifestă la lucrătorii cu vechime mare de muncă.

Rezultatele cercetării de față au arătat că lucrătorii din domeniul ocrotirii drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei fac față la situațiile zilnice stresante, cu nivel mediu de stări psiho-emoționale negative. Subiecții eșantionului vizat în cercetare găsesc modalități de a depăși stările psihice sau emoționale negative care poate să afecteze activitatea profesională și viața. Cu titlu de recomandare propunem dezvoltarea și îmbunătățirea serviciului psihologic din cadrul structurilor ce țin de menținerea și ocrotirea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în vederea menținerii și implicării în echilibrul psiho-emoțional al angajaților din domeniul vizat.

Bibliografie

1. Butoi T. Psihologie judiciară. Curs universitar (abordări teoretice și practice). București: Editura Trei, 2012. 542 p.
2. Rusnac Sv. et al. Asistența psihologică a cazurilor de violență în familie. Program de diagnostic și reabilitare a victimei și abuzatorului. Chișinău: ULIM; Sofart Studio SRL, 2010. 293 p. ISBN 978-9975-4084-0-0.
3. Rusnac Sv. Psihologie juridica. Suport de curs. Ediția a 3-a revăzută și completată. Chișinău: Print-Caro, 2021. 288 p.
4. Spain E., Ritchie T. Engaging with Emotions in the Legal Profession. Foreign and International Law, 2017. <https://lawexplores.com/engaging-with-emotions-in-the-legal-profession/>